

BORGINGSBESLUIT

Het bestuurscollege van HOGENT besluit dat

DE BACHELOROPLEIDING IN HET BEDRIJFSMANAGEMENT – AFSTUDEERRICHTING MILIEU- EN DUURZAAMHEIDSMANAGEMENT

kwaliteitsvol onderwijs realiseert, dat zich op een internationaal en maatschappelijk relevant niveau bevindt.

Het bestuurscollege komt tot dit besluit op basis van een balansmoment uitgevoerd op 13 januari 2022. Het statusrapport ter voorbereiding van dat balansmoment (interne publicatie) en het reflectieverslag over het balansmoment (interne en externe publicatie) maken integraal onderdeel uit van dit besluit.

HOGENT neemt dit besluit in toepassing van de Codex Hoger Onderwijs, in het bijzonder de artikelen II.122 en II.107/1 en op basis van haar regie voor de borging van de kwaliteit van haar opleidingen (BC/B/2017/ONDW/43520).

Het borgingsbesluit is geldig tot en met het academiejaar 2027-2028.

Gent

24 juni 2022

Paul Van Cauwenberge, voorzitter

**HO
GENT**

**Bedrijfs-
management.**

**Milieu- en
duurzaamheids-
management**

**Balansmoment
Reflectieverslag**

**HO
GENT**

Inhoud

Inleiding.....	2
1 De HOGENT-regie	3
1.1 Algemeen.....	3
1.2 Organisatiestructuur.....	4
1.3 Het balansmoment.....	4
2 De kwaliteit van de opleiding	5
2.1 Leerresultaten	5
2.2 Programma	7
2.3 Onderwijsgevenden.....	9
2.4 Voorzieningen en studiebegeleiding.....	11
2.5 Onderwijsleeromgeving.....	12
2.6 Beoordeling.....	13
2.7 Studieloopbaan	14
2.8 Publieke informatie.....	16
3 BIJLAGE 1: basisgegevens over de opleiding.....	17
4 BIJLAGE 2: samenstelling balansmoment.....	18

Inleiding

HOGENT borgt binnen een zesjaarlijkse cyclus de kwaliteit van haar opleidingen, dit aan de hand van een regie.

De regie is, op vraag van het bestuur, gericht op het realiseren en borgen van excellent onderwijs door de opleidingen. Om het doel van de regie na te streven werd een organisatiestructuur uitgetekend, bestaande uit overlegplatformen, beleidsinstrumenten, opleidings specifieke instrumenten en kwaliteitszorginstrumenten.

Voorliggend reflectieverslag vormt de uitkomst van het balansmoment binnen de regie, wat een dialoog is tussen de opleiding, het departementshoofd en een delegatie van het management van HOGENT over de kwaliteit van de opleiding. Het balansmoment vindt plaats op de overgang van de ene zesjaarlijkse kwaliteitscyclus naar de andere aan de hand van een statusrapport, geschreven door de dienst Kwaliteitsborging in samenwerking met VLUHR KZ.

Het reflectieverslag is opgebouwd volgens de kwaliteitskenmerken van een opleiding, zoals opgenomen in de Codex Hoger Onderwijs (artikel II.170/1) en het NVAO-beoordelingskader voor de instellingsreview (juli 2018).

Het reflectieverslag stelt per kwaliteitskenmerk de kwaliteitswaarborgen vast, geeft de afspraken van het balansmoment weer en omvat de adviezen van de balanscommissie. De afspraken en adviezen worden door de opleiding en het departement opgevolgd via het jaaractieplan van de opleiding en het convenant van het departement, dat periodiek met het bestuur wordt besproken.

Bij het reflectieverslag hoort een borgingsbesluit, waarbij het bestuur een uitspraak doet over de kwaliteit van de opleiding.

Paul Van Cauwenberge
Voorzitter

Koen Goethals
Algemeen directeur

1 De HOGENT-regie

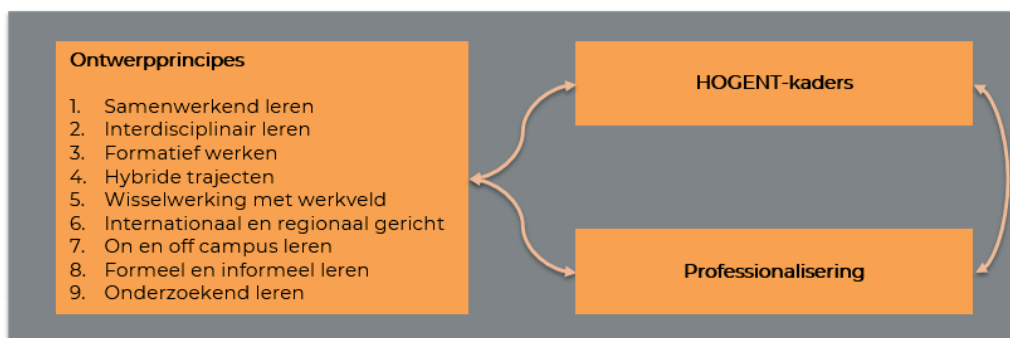
1.1 Algemeen

De HOGENT-regie voor de borging van de onderwijskwaliteit van de opleidingen is geënt op de strategische positionering van HOGENT, werkt aan de hand van een opdracht gesteld door een opdrachtgever en aangenomen door een opdrachtnemer.

Binnen de HOGENT-regie is het bestuur de opdrachtgever en zijn de departementen en de School of Arts, via hun opleidingen, evenals de centrale administratie, de opdrachtnemers.

Het voorwerp van de opdrachtgever-opdrachtnemer-relatie binnen de HOGENT-regie is het realiseren en borgen van excellent onderwijs. In de visie op onderwijs wordt het begrip excellent onderwijs geëxpliciteerd.

Het onderwijs aan HOGENT is...

De resultaten, die worden gemonitord en geëvalueerd, worden zichtbaar gesteld via een business intelligence en een digitaal portfolio van de opleidingen, die toegankelijk zijn voor geheel HOGENT. De evaluatie binnen de HOGENT-regie is in handen van het bestuur van HOGENT.

Het fundament van de HOGENT-regie is de PDCA-cyclus (plan – do – check – act) op opleidingsniveau, waardoor de regie zorgt voor proactiviteit, planmatig beslissen en het continu verbeteren van de opleidingskwaliteit.

De HOGENT-regie is in lijn met de European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) en de decretale kwaliteitskenmerken van een opleiding.

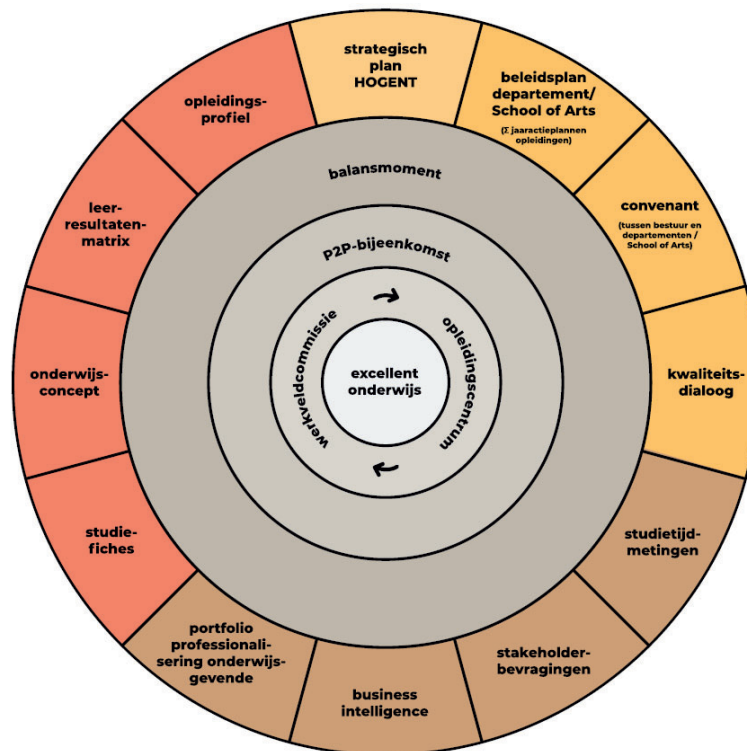
1.2 Organisatiestructuur

Om het doel van de HOGENT-regie - het realiseren en borgen van excellent onderwijs - na te streven is een organisatiestructuur uitgetekend, steunend op:

- het onderwijsproces, zijnde de ontwikkeling en voortgang van het onderwijs, zoals vormgegeven door de opleidingen;
- een actieve betrokkenheid van:
 - interne en externe stakeholders;
 - onafhankelijke externe *peers* en experts;
- de ondersteuning van het onderwijsproces door de centrale administratie.

De organisatiestructuur van de HOGENT-regie ziet er als volgt uit:

Onderwijsbeleid: realiseren en borgen van excellent onderwijs.

1.3 Het balansmoment

Het balansmoment is een dialoog tussen de opleiding, het departementshoofd en een delegatie van het management van HOGENT over de kwaliteitsaspecten van de opleiding en vindt plaats op de overgang van de ene zesjaarlijkse kwaliteitscyclus naar de andere. Tijdens dit balansmoment wordt aan de hand van de ESG en de kwaliteitskenmerken teruggeblikt op de behaalde resultaten, verbeteringsgericht gereflecteerd, aan ideeënvorming gedaan en vooruitgeblikt op de concrete toekomstplannen van de opleiding en van HOGENT met betrekking tot de opleiding.

2 De kwaliteit van de opleiding

2.1 Leerresultaten

De leerresultaten van de opleiding vormen een heldere en opleidingsspecifieke invulling van de internationale eisen met betrekking tot niveau, inhoud en oriëntatie

(Bron: NVAO, Kwaliteitszorgstelsel Vlaanderen 2019-2025, Beoordelingskader instellingsreview)

Voor het beoordelen van dit kwaliteitskenmerk is gekeken naar:

- de vertaling van de domeinspecifieke leerresultaten in opleidingsspecifieke leerresultaten en de afstemming van die leerresultaten op de onderwijsvisie van HOGENT;
- de aansluiting van de opleidingsspecifieke leerresultaten op de actuele eisen van het beroepenveld;
- de doorvertaling van de opleidingsspecifieke leerresultaten in doelstellingen op het niveau van de opleidingsonderdelen;
- de aanbevelingen van de visitatiecommissie die plaatsvond op 16-18 mei 2011 en geformuleerd in het rapport van 11 september 2012;
- de acties geformuleerd in het reflectieverslag van de P2P (*peer-to-peer*) die plaatsvond in maart 2017 met de bacheloropleiding in de milieukunde Environmental Science for Sustainable Energy and Technology van de Avans Hogeschool Breda.

Voor dit kwaliteitskenmerk zijn onderstaande **kwaliteitswaarborgen** vastgesteld.

- De afstudeerrichting milieu- en duurzaamheidsmanagement vertrekt vanuit een geëxpliciteerd opleidingsprofiel dat aansluit bij het opleidingsprofiel van de bachelor in het bedrijfsmanagement en is afgestemd op de onderwijsvisie en het strategische plan van HOGENT.
- Het opleidingsprofiel legt de nadruk op een brede vorming die de studenten een torenvalkblik geeft op drie pijlers: preventie, duurzaamheid en milieu. De profilering van de afstudeerrichting is zichtbaar en transparant in de leerresultaten, die aansluiten bij de domeinspecifieke leerresultaten, in het programma en in de leeromgeving.
- Het profiel van de afstudeerrichting, die uniek is in Vlaanderen, is opgesteld in samenwerking met het werkveld en externe partners zoals de FOD WASO, de Vlaamse overheid en CIFAL, waarmee de opleiding erg nauwe contacten onderhoudt¹. Op die manier incorporeert de afstudeerrichting de actuele eisen en verwachtingen gesteld door wet- en decreetgeving in het kader van de attestering van de preventieadviseur niveau 2 en milieucoördinator B. De afstudeerrichting legt bovendien de lat hoger door de wet- en decreetgeving te vertalen naar niveau 6 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur. De afstudeerrichting leidt zo op tot een bachelordiploma en twee attesten van externe partners. Tegelijk biedt de samenwerking met CIFAL de nieuwste inzichten op het vlak van duurzaamheid.
- De opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR) zijn afgestemd op de domeinspecifieke leerresultaten, die gevalideerd zijn door de NVAO, en sluiten bijgevolg aan op de actuele eisen gesteld door werkveld en vakgebied voor wat betreft niveau en inhoud. De afstudeerrichting vertaalde de OLR naar doelstellingen per opleidingsonderdeel. De doelstellingen zijn gekoppeld aan beheersingsniveaus. De doelstellingen zijn

¹ Het betreft de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg; de Vlaamse Overheid Departement Omgeving; en CIFAL Flanders, International Training Centre for Authorities and Leaders.

stapsgewijs opgebouwd per leerresultaatlijn: van weten/inzien over toepassen naar integreren. De curriculumcommissie en –coördinator behouden het overzicht op het geheel van de doelstellingen en maken hierbij gebruik van de ‘tabel opleidingsprogramma, tabel onderwijsconcept’, afgekort als TOPTOC.

- De afstudeerrichting laat zich inspireren door nauwe contacten met andere opleidingen van hogescholen en universiteiten in het binnen- en het buitenland.
- Een leven lang leren is een belangrijk element van het opleidingsprofiel voor de afstudeerrichting die dit concretiseert door twee *micro degrees* (preventieadviseur en duurzaamheid (ook in afstandsonderwijs)) aan te bieden.

Voor dit kwaliteitskenmerk wordt onderstaande **afspraken** geformuleerd.

- De afstudeerrichting scherpt in navolging van de P2P met CIFAL uit 2021 en in samenwerking met CIFAL in het opleidingsprofiel de duurzaamheidselementen aan. De afstudeerrichting zal een minor ontwikkelen die de studenten voorbereidt op de uitoefening van het beroep van duurzaamheidscoach en bespreekt met Cifal de mogelijkheid om voor de minor een UNITAR-attest uit te schrijven.

Voor dit kwaliteitskenmerk worden geen **aanbevelingen** geformuleerd.

2.2 Programma

Het curriculum van de opleiding sluit aan bij de meest recente ontwikkelingen in het vakgebied, houdt rekening met de ontwikkelingen in het werkveld en is maatschappelijk relevant

(Bron: NVAO, Kwaliteitszorgstelsel Vlaanderen 2019-2025, Beoordelingskader instellingsreview)

Voor het beoordelen van dit kwaliteitskenmerk is gekeken naar:

- de toepassing van de HOGENT-procedure voor curriculumontwikkeling (PROC/AD/OND/010);
- implementatie van het taalbeleid van HOGENT (BC/B/2019/ONDW/83812);
- de vertaling van het onderwijsconcept en het opleidingsprofiel in het programma;
- de betrokkenheid van de studenten van de opleiding en de werkveldcommissie bij het vormgeven van het programma;
- de studeerbaarheid van het programma;
- de internationale dimensie van het programma;
- de verankering van de bachelorproef en de stage in het programma;
- de aanbevelingen van de visitatiecommissie die plaatsvond op 16-18 mei 2011 en geformuleerd in het rapport van 11 september 2012;
- de acties geformuleerd in het reflectieverslag van de P2P die plaatsvond in maart 2017 met de bacheloropleiding in de milieukunde Environmental Science for Sustainable Energy and Technology van de Avans Hogeschool Breda.

Voor dit kwaliteitskenmerk zijn onderstaande **kwaliteitswaarborgen** vastgesteld.

- Het programma van de afstudeerrichting is middels de toepassing van de HOGENT-procedure voor curriculumontwikkeling (PROC/AD/OND/010) opgebouwd vanuit het eigen profiel, rekening houdend met het opleidingsprofiel en onderwijsconcept van de bachelor in het bedrijfsmanagement. Het programma is interdisciplinair en doordacht opgesteld vanuit drie pijlers (preventie, milieu en duurzaamheid) die een weerspiegeling zijn van de noden van het werkveld.
- De curriculumcommissie bewaakt de implementatie van het opleidingsprofiel en het onderwijsconcept in de opbouw van het programma door gebruik te maken van de TOPTOC. De coördinator van de curriculumcommissie neemt hierin een voortrekkersrol op.
- De verwevenheid tussen de opleiding en het werkveld is intens. Het werkveld wordt formeel betrokken in de werkveldcommissie en in de stuurgroep voor preventieadviseurs en heeft een actieve inbreng in verschillende opleidingsonderdelen en projecten. Zo creëert de afstudeerrichting een erg authentiek en praktijkgericht programma vanaf het eerste modeltraject.
- De studenten hebben inspraak bij de totstandkoming van het programma middels participatie in de curriculumcommissie en middels bevragingen en focusgroepsgesprekken. De studenten hebben impact en de onderwijsgeevenden gaan actief aan de slag met de verkregen feedback.
- De studenten integreren de leerresultaten en futureproof skills op een authentieke wijze in de projecten, waarbij het de ambitie is om te komen tot bruikbare en duurzame 'eindproducten' voor het werkveld. Deze ambitie versterkt de band tussen de opleiding en het werkveld, dat betrokken is bij de begeleiding en beoordeling van de projecten.
- De afstudeerrichting heeft een stage van twaalf weken verankerd in het programma op basis van het opleidingsprofiel en onderwijsconcept. De stage is gekoppeld aan

de leerresultaatlijn competentie- en talentmanagement waarin gewerkt wordt aan de futureproof skills. De studenten zijn goed voorbereid op de stage met dank aan de authentieke en praktijkgerichte leeromgeving. De begeleiding van de stage is degelijk uitgebouwd en de communicatie verloopt transparant, mede dankzij de inspanningen van de stagebegeleiders en een heldere brochure.

- Het programma integreert de leerresultaatlijn onderzoekend handelen waarin de studenten grondig worden voorbereid op de bachelorproef, die het decreetaal voorgeschreven eindwerk Milieucoördinator niveau B omvat. De onderwijsgeveden leveren, ongeacht hun opdracht in de afstudeerrichting, inspanningen om de studenten maximaal te begeleiden tijdens het werken aan de bachelorproef. Het opzet van de bachelorproef is duidelijk en de communicatie over de bachelorproef verloopt transparant.
- De afstudeerrichting implementeert het taalbeleid van HOGENT (BC/B/2019/ONDW/83812) door taal(onderwijs) op een geïntegreerde en beroepsgerichte wijze aan te bieden. Vroeger koos de afstudeerrichting voor een geïntegreerde benadering van talen in de projecten, maar hier is de keuze gemaakt om de taalintegratie af te bouwen ten voordele van andere leerinhouden.
- De afstudeerrichting monitort de studeerbaarheid en neemt maatregelen ter remediering, zoals het schuiven met deadlines en het verhogen van de begeleiding.
- De afstudeerrichting maakt van internationalisering een speerpunt door de integratie van mondiale leerinhouden en intercultureel denken en handelen. De afstudeerrichting biedt diverse internationale activiteiten aan en de uitgaande internationale mobiliteit, dankzij een uitgebouwd mobility window is groot. Ten behoeve hiervan zet de afstudeerrichting partnerschappen op met buitenlandse hogescholen uit landen met een vooruitstrevend milieubeleid.

Voor dit kwaliteitskenmerk wordt onderstaande **afspraken** geformuleerd.

- De afstudeerrichting brengt de mogelijkheden in kaart om een deel van het programma of de *micro degree* duurzaamheid in samenwerking met CIFAL in het Engels aan te bieden en te integreren in het internationaal curriculum van de bachelor in het bedrijfsmanagement.

Voor dit kwaliteitskenmerk worden onderstaande **aanbevelingen** geformuleerd.

- De studenten gaven al meermaals aan dat de studielast van het programma zwaar is. Daarom steunt de balanscommissie het voornemen van de afstudeerrichting om het programma niet zwaarder te maken en beveelt de balanscommissie bovendien aan om de studietijd en studeerbaarheid van het programma geregeld te monitoren, voornamelijk voor wat betreft de projecten en eindwerken, middels studietijdmetingen en bevestigingen van studenten.
- De FOD WASO en het Departement Omgeving van de Vlaamse Overheid leggen eisen op voor wat betreft inhoud en vormgeving van het programma met het oog op de attesteringen. De afstudeerrichting ervaart deze eisen veelal als haalbaar. Er is een dialoog met de FOD WASO om de opgelegde opleidingseisen compatibel te houden op het vlak van vormgeving van het hoger onderwijs. De balanscommissie beveelt aan om er over te waken dat de onderwijsvrijheid van de opleiding en HOGENT niet in het gedrang komt en hierover op het niveau van de hogeschool, eventueel samen met andere Vlaamse hogescholen, over in gesprek te gaan met de respectievelijke overheidsdiensten.
- In het kader van het verder versterken van de internationale dimensie van de afstudeerrichting beveelt de balanscommissie aan om een mogelijke samenwerking met de partners van het U!REKA netwerk te onderzoeken.

2.3 Onderwijsgevenden

De voor de opleiding ingezette docenten bieden de studenten optimaal de mogelijkheid om de leerresultaten te behalen

(Bron: NVAO, Kwaliteitszorgstelsel Vlaanderen 2019-2025, Beoordelingskader instellingsreview)

Voor het beoordelen van dit kwaliteitskenmerk is gekeken naar:

- de kwantiteit van de onderwijsgevenden;
- de kwaliteit van de onderwijsgevenden;
- de werving van de onderwijsgevenden;
- de tewerkstelling van de onderwijsgevenden in het werkveld;
- de professionalisering van de onderwijsgevenden;
- de aanbevelingen van de visitatiecommissie die plaatsvond op 16-18 mei 2011 en geformuleerd in het rapport van 11 september 2012;
- de acties geformuleerd in het reflectieverslag van de P2P die plaatsvond in maart 2017 met de bacheloropleiding in de milieukunde Environmental Science for Sustainable Energy and Technology van de Avans Hogeschool Breda.

Voor dit kwaliteitskenmerk zijn onderstaande **kwaliteitswaarborgen** vastgesteld.

- Het programma wordt verzorgd door enerzijds een kleine, vaste groep onderwijsgevenden met een grote(re) aanstelling en anderzijds een grote groep onderwijsgevenden met een beperkte aanstelling (in-service en gastdocenten uit het werkveld). Binnen de kleine, vaste groep onderwijsgevenden heerst een sterke dynamiek en (onderwijs)innovatieve cultuur. De coördinerende taken en onderwijsinnovatieve processen worden opgenomen door een kleine, vaste groep onderwijsgevenden, die hier veel tijd in investeren.
- De opleiding steunt op experts uit het werkveld om specifieke vakkennis te onderwijzen. Deze werkwijze, die ook wordt opgelegd door de wettelijke vereisten betreffende de attestering van preventieadviseur niveau 2, brengt veel actuele en innovatieve expertise in de opleiding. De coördinator van de curriculumcommissie en de teamcoördinator investeren tijd in het onthaal en begeleiding van deze groep onderwijsgevenden.
- Het overleg binnen de opleiding vindt plaats in de schoot van de curriculumcommissie waarin onderwijsgevenden van de drie pijlers van het programma (preventie, milieu en duurzaamheid) en studenten uit de verschillende studiefasen vertegenwoordigd zijn.
- Een aantal onderwijsgevenden van de opleiding doet aan onderzoek op het vlak circulair ondernemen waardoor de nexus met het onderwijs wordt versterkt. De onderwijsgevenden integreren onderzoeksgerichte onderwerpen in het programma en betrekken de studenten hierbij.
- De onderwijsgevenden uit het werkveld zijn experts in hun vakgebied en professionaliseren zich vakinhoudelijk vanuit hun functie in het werkveld. De coördinator van de curriculumcommissie ondersteunt de onderwijsgevenden bij hun onderwijskundige taken en biedt op maat begeleiding en coaching voor deze taken.

Voor dit kwaliteitskenmerk wordt onderstaande **afspraken** geformuleerd.

- De afstudeerrichting bekijkt op welke wijze de aanwezige expertise en kennis op het vlak van duurzaamheid en circulaire economie in het team kan worden aangewend in andere afstudeerrichtingen en opleidingen in de vorm van het aanbieden van keuzeopleidingsonderdelen of uitwerken van gezamenlijke projecten.

Voor dit kwaliteitskenmerk wordt onderstaande **aanbeveling** geformuleerd.

- De afstudeerrichting wordt gedragen door een beperkte groep, vaste onderwijsgeevenden die een stevige werkdruk ervaren. Hier komt bij dat de afstudeerrichting jaarlijks groeit qua studentenaantallen en dat er verschillende onderwijsinitiatieven, zoals de uitbouw van *micro degrees*, lopen. Daarom beveelt de balanscommissie aan dat de opleiding het maximale studentenaantal bewaakt, prioriteiten stelt in de werking en indien nodig de noodzaak tot een studentenstop signaleert.

2.4 Voorzieningen en studiebegeleiding

De opleiding biedt studenten adequate en gemakkelijk toegankelijke voorzieningen en studiebegeleiding

(Bron: NVAO, Kwaliteitszorgstelsel Vlaanderen 2019-2025, Beoordelingskader instellingsreview)

Voor het beoordelen van dit kwaliteitskenmerk is gekeken naar:

- het onthaal van de studenten;
- de materiële voorzieningen om het programma te realiseren;
- de studiebegeleiding;
- de trajectbegeleiding;
- de aanbevelingen van de visitatiecommissie die plaatsvond op 16-18 mei 2011 en geformuleerd in het rapport van 11 september 2012;
- de acties geformuleerd in het reflectieverslag van de P2P die plaatsvond in maart 2017 met de bacheloropleiding in de milieukunde Environmental Science for Sustainable Energy and Technology van de Avans Hogeschool Breda.

Voor dit kwaliteitskenmerk zijn onderstaande **kwaliteitswaarborgen** vastgesteld.

- De afstudeerrichting beschikt over een gericht instrumentarium om potentiële studenten te onthalen en te informeren over de afstudeerrichting. De website is aantrekkelijk met het oog op het onthaal van studenten.
- De (potentiële) studenten worden goed geïnformeerd wat betreft de startcompetenties op het vlak van exacte wetenschappen.
- De studenten kunnen steeds terecht bij de studiebegeleider, de studietrajectbegeleider, de studentenbegeleider+ (SB+) en de onderwijsgevenden, die zich laagdrempelig opstellen. Het begeleidingsaanbod is uitgebouwd en gekend door de studenten. De afstudeerrichting ervaart een vlotte samenwerking.
- De afstudeerrichting voorziet in begeleiding voor de studenten op het vlak van chemie en het eindwerk preventieadviseur niveau 2. Hiermee remedieert de opleiding op basis van studentenfeedback en lagere slaagcijfers.

Voor dit kwaliteitskenmerk worden onderstaande **afspraken** geformuleerd.

- De opleiding stelt vast dat het onmogelijk is om in BaMaFlex! een onderscheid te maken tussen de studenten die ingeschreven zijn voor de reguliere opleiding of een micro degree, waardoor het moeilijk is om de studentengroepen gericht te benaderen. De opleiding neemt deze problematiek op met de directie Onderwijsaangelegenheden ten einde te komen tot een duurzame oplossing.
- De afstudeerrichting is gehuisvest op campus Mercator maar ervaart door de groeiende studentenaantallen dat de capaciteit van de lokalen niet langer voldoet. Bovendien ervaren studenten en onderwijsgevenden de campus als verouderd en onvoldoende aangepast aan de actuele onderwijsnoden. De afstudeerrichting mist bovendien op de campus een aanspreekpunt voor studenten. Daarom lijst de afstudeerrichting de materiële noden op zodat deze binnen het opleidingscentrum Recht en Duurzaamheid en het departement Bedrijf en Organisatie en in samenspraak met de directie Infrastructuur en Facilitair Beheer van HOGENT kunnen worden opgevolgd.
- De afstudeerrichting gaat samen met de studietrajectbegeleiders na of bijkomende inspanningen nodig zijn om de zijinstromers uit de academische opleiding Toegepaste Biologische Wetenschappen te onthalen in de opleiding.

Voor dit kwaliteitskenmerk worden geen **aanbevelingen** geformuleerd.

2.5 Onderwijsleeromgeving

De onderwijs-leeromgeving stimuleert de studenten om een actieve rol te spelen in het leerproces en draagt bij tot een vlotte studievoortgang

(Bron: NVAO, Kwaliteitszorgstelsel Vlaanderen 2019-2025, Beoordelingskader instellingsreview)

Voor het beoordelen van dit kwaliteitskenmerk is gekeken naar:

- de authenticiteit van de leeromgeving;
- het evenwicht tussen theorie en praktijk;
- de werkvormen: het evenwicht tussen hoorcolleges en activerende werkvormen;
- de leermaterialen;
- de aanbevelingen van de visitatiecommissie die plaatsvond op 16-18 mei 2011 en geformuleerd in het rapport van 11 september 2012;
- de acties geformuleerd in het reflectieverslag van de P2P die plaatsvond in maart 2017 met de bacheloropleiding in de milieukunde Environmental Science for Sustainable Energy and Technology van de Avans Hogeschool Breda.

Voor dit kwaliteitskenmerk zijn onderstaande **kwaliteitswaarborgen** vastgesteld.

- De afstudeerrichting heeft de leeromgeving opgebouwd vanuit de drie pijlers van het opleidingsprofiel, het generieke onderwijsconcept van de bachelor in het bedrijfsmanagement en de eigen invulling die daaraan werd gegeven. Dit leidt tot een rijke, authentieke en praktijkgericht leeromgeving, die gebaseerd is op de goede praktijken uit de reguliere bacheloropleiding en de *micro degrees*, die elk een andere studentenpopulatie met verschillende noden aantrekken.
- De sterke band tussen de opleiding en het werkveld, met inbegrip van de externe partners (FOD WASO, Departement Omgeving en CIFAL) versterkt de leeromgeving en dompelt de studenten onder in beroepsgerichte contexten.
- De externe partners leveren een bijdrage aan de kwaliteit van de leermaterialen. Ze stellen materialen ter beschikking, zoals in het geval van CIFAL, of hebben inzage in het door de onderwijsgeveenden ontwikkelde materiaal en geven hierop feedback, zoals in het geval FOD WASO en het Departement Omgeving.
- De afstudeerrichting hanteert een diversiteit aan activerende en praktijkgerichte werkvormen.
- De afstudeerrichting spreekt diverse doelgroepen aan door flexibele leerroutes en studeren op eigen tempo en vanuit eigen interesses mogelijk te maken. Het afstandsleren, de *micro degrees*, MOOL en het *mobilty window* zijn hiervan mooie praktijkvoorbeelden. Hiermee draagt de afstudeerrichting milieu- en duurzaamheidsmanagement bij tot de HOGENT-visie op het vlak van een leven lang leren.

Voor dit kwaliteitskenmerk wordt onderstaande **afspraken** geformuleerd.

- De leeromgeving van de afstudeerrichting is opgebouwd uit een mix van online en offline leren (MOOL), waarbij goede praktijken uit de *micro degrees* hun weg vinden in het reguliere programma en omgekeerd. De afstudeerrichting evalueert het gebruik van MOOL om het blijvend te verankeren in de leeromgeving.

Voor dit kwaliteitskenmerk wordt onderstaande **aanbeveling** geformuleerd.

- De balanscommissie beveelt de afstudeerrichting aan om studenten praktijkgerichte en authentieke projecten te laten uitvoeren in samenwerking met de dienst Interne Preventie, Milieu en Welzijn en de duurzaamheidscoördinator van HOGENT.

2.6 Beoordeling

De beoordeling van studenten weerspiegelt het leerproces en concretiseert de beoogde leerresultaten

(Bron: NVAO, Kwaliteitszorgstelsel Vlaanderen 2019-2025, Beoordelingskader instellingsreview)

Voor het beoordelen van dit kwaliteitskenmerk is gekeken naar:

- de toepassing van het evaluatiebeleid van HOGENT (BC/B/2017/ONDW/56392);
- de afstemming van de evaluatievormen op de gehanteerde werkvormen en de beoogde leerresultaten;
- de toepassing van *peerreview* in het kader van evaluatie: opmaken van examenvragen, *rubrics*, verbeter sleutels, ...
- de aanbevelingen van de visitatiecommissie die plaatsvond op 16-18 mei 2011 en geformuleerd in het rapport van 11 september 2012;
- de acties geformuleerd in het reflectieverslag van de P2P die plaatsvond in maart 2017 met de bacheloropleiding in de milieukunde Environmental Science for Sustainable Energy and Technology van de Avans Hogeschool Breda.

Voor dit kwaliteitskenmerk zijn onderstaande **kwaliteitswaarborgen** vastgesteld.

- De afstudeerrichting onderschrijft het evaluatiebeleid van HOGENT en integreert het in de leeromgeving door de uitvoering van het onderwijsconcept.
- De coördinator van de curriculumcommissie en de teamcoördinator bewaken de implementatie van het evaluatiebeleid van HOGENT, de wijze van beoordelen en de opbouw van de toetsing. De curriculumcommissie steunt hiervoor op het gebruik van de TOPTOC.
- De afstudeerrichting hanteert een rijke variatie aan evaluatievormen en evaluatiemethoden.
- De beoordeling van de leerresultaten op integratieniveau gebeurt in de projecten, de stage en de eindwerken. De afstudeerrichting betreft het werkveld hierbij om te komen tot een authentieke en betrouwbare beoordeling. Het werkveld neemt graag deel aan de eindbeoordelingen aangezien het geïnteresseerd is in de resultaten van het uitgevoerde onderzoek.
- Door gebruik te maken van uitgeschreven criteria en *rubrics*, die gecommuniceerd worden via Chamilo, versterkt de afstudeerrichting de validiteit en rechtvaardigheid van de toetsing.
- Bij de beoordeling van de bachelorproef hanteert de afstudeerrichting drie cesuren (taal/format/toepassing van literatuur). Indien de student niet slaagt voor één van deze drie cesuren kan hij niet slagen voor de bachelorproef.
- De afstudeerrichting communiceert de beoordelingswijze transparant via de lesfiches en de onderwijsgevenden.

Voor dit kwaliteitskenmerk worden geen **afspraken** geformuleerd.

Voor dit kwaliteitskenmerk worden geen **aanbevelingen** geformuleerd.

2.7 Studieloopbaan

De opleiding verstrekt volledige en gemakkelijk leesbare informatie over alle fasen van de studieloopbaan

(Bron: NVAO, Kwaliteitszorgstelsel Vlaanderen 2019-2025, Beoordelingskader instellingsreview)

Voor het beoordelen van dit kwaliteitskenmerk is gekeken naar:

- het instroomprofiel van de opleiding;
- de studievoortgang van de studenten;
- de uitstroom van de studenten naar het werkveld en vervolgopleidingen;
- de aanbevelingen van de visitatiecommissie die plaatsvond op 16-18 mei 2011 en geformuleerd in het rapport van 11 september 2012;
- de acties geformuleerd in het reflectieverslag van de P2P die plaatsvond in maart 2017 met de bacheloropleiding in de milieukunde Environmental Science for Sustainable Energy and Technology van de Avans Hogeschool Breda.

Voor dit kwaliteitskenmerk zijn onderstaande **kwaliteitswaarborgen** vastgesteld.

- De afstudeerrichting beschikt over de nodige instrumenten om studiekeziers te informeren over de vereiste startcompetenties, de beoogde leerresultaten, het programma, de studievoortgang, de vervolgopleidingen en de tewerkstellingsmogelijkheden.
- In het kader van de kwaliteitsbewaking analyseert en bespreekt de opleiding de resultaten van de studentenbevragingen en de kerncijfers m.b.t. instroom, doorstroom en uitstroom van studenten. De opleiding heeft zicht op de kerncijfers en neemt indien nodig de gepaste maatregelen.

Voor dit kwaliteitskenmerk worden geen **afspraken** geformuleerd.

Voor dit kwaliteitskenmerk worden geen **aanbevelingen** geformuleerd.

Kerncijfers m.b.t. instroom, doorstroom en uitstroom van studenten

Aangezien 25% van het inschrijvingsaantal een specifieke doelgroep (93% niet-generatiestudenten) met een korter programma (*micro degree* preventieadviseur niveau 2 (33 studiepunten) en *micro degree* duurzaamheid (48 studiepunten)) betreft, worden deze in onderstaande cijferanalyse buiten beschouwing gelaten.

✓ Instroom

- ✓ Het aantal inschrijvingen in het academiejaar 2021-2022 bedraagt 163 voor de afstudeerrichting milieu- en duurzaamheidsmanagement in totaal waarvan 29 voor de *micro degree* duurzaamheid en 13 voor de *micro degree* preventieadviseur niveau 2.
- ✓ De vooropleiding in het secundair onderwijs van de studenten is voornamelijk algemeen secundair onderwijs (62% in het academiejaar 2021-2022), 36% heeft een vooropleiding technisch secundair onderwijs. In de HOGENT-benchmark is de vooropleiding van de studenten 48% technisch secundair onderwijs en 41% algemeen secundair onderwijs.
- ✓ Het aantal niet-generatiestudenten ligt hoger dan het aantal generatiestudenten. In het academiejaar 2020-2021 maken de niet-generatiestudenten 56% uit van het totaal aantal instromende studenten. In

het academiejaar 2021-2022 is dit 53%.

Bij de HOGENT-benchmark is het aandeel generatiestudenten (60% in academiejaar 2020-2021) steeds groter dan het aandeel niet-generatiestudenten.

✓ Doorstroom

- ✓ Het studierendement of de verhouding tussen het aantal opgenomen en verworven studiepunten: gezien over een periode van vijf academiejaren lag het studierendement van de opleiding bedrijfsmanagement afstudeerrichting milieu- en duurzaamheidsmanagement elk jaar hoger dan het HOGENT-resultaat.

Het studierendement van niet-generatiestudenten (instroom eerstejaars) lag elk jaar hoger dan dat van generatiestudenten, wat gelijk loopt met de HOGENT-benchmark. In het academiejaar 2020-2021 ligt het studierendement van de generatiestudenten hoger dan dat van de niet-generatiestudenten.

- ✓ In het academiejaar 2020-2021 behaalde 50% van de generatiestudenten een studierendement van 100% tegenover 34% voor de HOGENT-benchmark. In het academiejaar 2019-2020 was dit 32% tegenover 35% voor het HOGENT-gemiddelde.

✓ Uitstroom

- ✓ Wat betreft de ongekwalificeerde uitstroom (studiestakers zonder diploma) ligt de uitval na de eerste inschrijving in de afstudeerrichting steeds lager dan de HOGENT-benchmark. Dat beeld loopt parallel met de uitval na de tweede inschrijving in de afstudeerrichting. In het academiejaar 2020-2021 was de uitval na de derde en vierde inschrijving 0%, maar vielen er wel 2 van de 6 studenten uit na een vijfde inschrijving.

- ✓ De gemiddelde duur tot het behalen van het diploma van de afstudeerrichting bedraagt voor de studenten die als generatiestudent begonnen zijn 3,30 jaar (academiejaar 2020-2022). Dit is lager dan het gemiddelde van HOGENT (3,73). Ook in de voorgaande academiejaren (met uitzondering van academiejaar 2018-2019) is de gemiddelde duur lager dan het HOGENT-gemiddelde.

2.8 Publieke informatie

Informatie over de kwaliteit van de opleiding is publiek toegankelijk
(Bron: NVAO, Kwaliteitszorgstelsel Vlaanderen 2019-2025, Beoordelingskader instellingsreview)

De opleiding communiceert zowel intern als extern over haar kwaliteit.

Intern gebeurt dat via het Hnet:

<https://hogent.sharepoint.com/sites/OpleidingsportfolioBedrijvenOrganisatie/SitePages/Milieu-en-duurzaamheidsmanagement.aspx>

Extern gebeurt dat via de website:

<https://www.hogent.be/opleidingen/bachelors/bedrijfsmanagement/milieu-en-duurzaamheidsmanagement/>

<https://www.hogent.be/dit-is-hogent/beleid/>

3 BIJLAGE 1: basisgegevens over de opleiding

Graad, kwalificatie en specificatie van de graad

- ✓ Professionele bachelor in het bedrijfsmanagement

Kengetallen

- ✓ <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/opleiding-in-cijfers/fiche.aspx?opl=160&s=103663>

Afstudeerrichtingen

- ✓ accountancy-fiscaliteit
- ✓ financie- en verzekeringswezen
- ✓ kmo-management
- ✓ marketing
- ✓ milieu- en duurzaamheidsmanagement
- ✓ rechtspraktijk
- ✓ supply chain management

Vestiging(en)

- ✓ De opleiding wordt aangeboden op de vestigingsplaats Gent en Aalst

Onderwijstaal

- ✓ De onderwijstaal gebruikt in de opleiding: Nederlands

Studieomvang

- ✓ Het aantal studiepunten dat aan de opleiding wordt toegekend: 180

Studiegebied

- ✓ Het studiegebied waarin de opleiding wordt aangeboden: Handelswetenschappen en bedrijfskunde

Titels voor houders van de graad van de opleiding

- ✓ Bachelor

Domeinspecifieke en leerresultaten

- ✓ De domeinspecifieke leerresultaten werden door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) gevalideerd op 11 december 2017.
- ✓ https://app.akov.be/pls/pakov/f?p=VLAAMSE_KWALIFICATIESTRUCTUUR:OND_ERWIJSKWALIFICATIE:::::P1030_OK_DOSSIER_ID:1111

Opleidingsspecifieke leerresultaten

- ✓ De opleiding heeft de domeinspecifieke leerresultaten vertaald in opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR). Het kader bestaat uit zes gemeenschappelijke OLR voor de opleiding in het bedrijfsmanagement in haar geheel en specifieke OLR per afstudeerrichting. De opleidingsspecifieke leerresultaten zijn ondergebracht in leerresultaatlijnen.
- ✓ <https://www.hogent.be/opleidingen/bachelors/bedrijfsmanagement/>

4 BIJLAGE 2: samenstelling balansmoment

Het balansmoment vond plaats op donderdag 13 januari 2022 in De Wijnaert.

Delegatie van de opleiding

- Rudi Madalijs: departementshoofd van het departement Bedrijf en Organisatie
- Frédéric Vandenbussche: opleidingshoofd Recht en Duurzaamheid
- Danny Schepens: coördinator van de curriculumcommissie milieu- en duurzaamheidsmanagement
- Katrijn Cierkens: teamcoördinator milieu- en duurzaamheidsmanagement
- Linde Raport: lector, onderzoeker
- Joeri Brusselle: lector duurzaamheid
- Sofie Bruneel: stafmedewerker Onderwijsontwikkeling

Delegatie van het management

- Koen Goethals: algemeen directeur
- Sebastien Malfait: waarnemend directeur Onderwijsaangelegenheden
- Marc D'havé: diensthoofd Kwaliteitsborging

Verslaggevers

- Andreas Smets: beleidsadviseur kwaliteitszorg VLUHR
- Veerle Heynssens: stafmedewerker Kwaliteitsborging